

N:r 14.

Redaktör och utgivare:
FRANS J. HUSS.

Telefon: Vasa 619.

NORDISKT MUSIKBLAD.

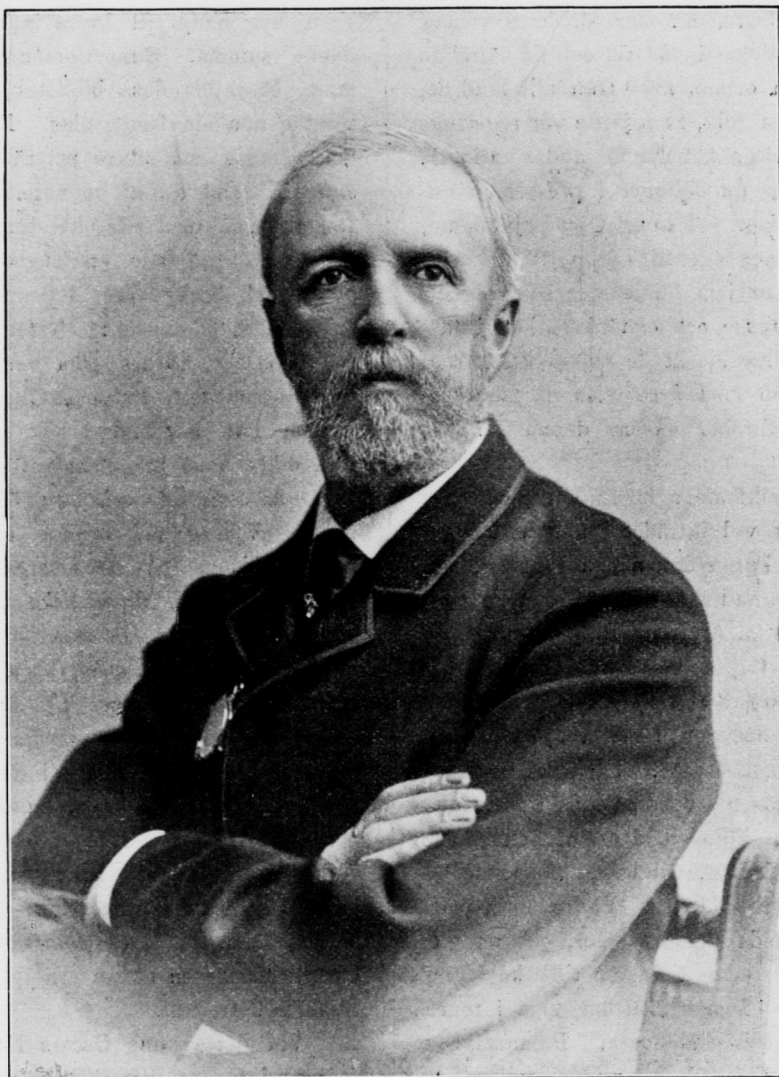
Stockholm den 18 September 1897.

Expedition: Kungstensgatan 56.

Pris: Helår 5 kr. Lösnummer 25 öre.

Annonpris 20 öre pr petitråd.

17:e Årg.

Konung Oscar II.

Vid H. M:t Konung Oscar II:s 25-års-jubileum som regent.

Den skandinaviska halföns folk firar i dessa dagar en betydelsefull högtid. Ett fjerdedels sekel har den 18 september förgått sedan konung Oscar II tillträdde regeringen öfver de förenade nordiska rikena Sverige och Norge, och ädelt var det kungsord, hvarmed han vid sin tronbestigning helsade sina folk: »Brödrafolkens väl!»

Med oförtrutet nit i sitt höga kall, med öppen och klar blick för sina undersåtars väl, med en verklig landsfaders kärlek till sina folk har han under denna sin 25-åriga regering verkat för de båda rikenas yttre anseende och inre lycka. Under fredens välsignelse ha brödrafolken framskridit i en storartad utveckling på alla områden; med vördnadsfull tacksamhet blicka därför i denna stund de svenska och norska folken upp till sin konung, med den uppriktigaste hyllning deltagande i hans regeringsjubileum.

En nära liggande anledning att instämma i denna hyllning ega pressens män med tanke på denna sommars publicistkongress i den svenska hufvudstaden, i tacksam hägkomst icke blott af den älskvärda gästfrihet, hvarmed de af vår konung bemöttes, utan än mer för hans vackra erkännande af pressens betydelse i vår tid och de värtaliga kungsord, som inför det fria ordets män från alla land då, till ovärderligt gagn för hans folk, klargjorde vår regerings fredskärlek och deras broderliga känslor för andra nationer.

Då Svensk Musiktidning nu deltagit i pressens vördnads- och tacksamhetsbetygelser vid kung Oscars jubileum, står det utom detta fackorgans egentliga uppgift att fästa sig vid hans politiska och sociala förtjänster som regent, men ej mindre har hans intresse och omtänksamhet riktats åt vår andliga odling och särskildt åt de sköna konsterna, af hvilka tonkonsten och den med densamma så nära förbundna vitterheten af en tidning såsom denna i första rummet är att beakta.

När på den stora musikfestens första konsert under denna sommar konung Oscar vid inträdet i hallens kungaloge festligt helsades med kungssången och fanfarer, var denna hyllning icke endast egnad åt monarken, som hedrade festen med sin närvaro, utan äfven åt tonkonstens höge beskyddare, hvars intresse för denna och särskildt den skandinaviska musikfesten var af alla känt.

I tonernas sköna konst söker han gerna njutning och vederkvickelse efter regeringsbestyren. Utrustad med en vacker, omsorgsfullt odlad stämma och mästare i smakfullt föredrag, låter han ej sällan höra sig å de af honom anordnade musiksoaréerna vid hofvet, till hvilka framstående konstnärer och amatörer pläga inbjudas. Förste hofkapellmästaren Nordqvist brukar leda dessa soaréer, och en gifven ackompanjatör eger han sedan tiotal år tillbaka i den skicklige pianisten professor Ivar Hallström, som i toner tolkat så många af konungens skaldeverk. På musikens teoretiska studium har kung Oscar också nedlagt allvarligt arbete.

I fråga om konung Oscars musikaliska verksamhet går blicken ovilkorligen tillbaka till den tid, då han såsom hertig af Östergötland täcktes åtaga sig presidiet i Musikaliska akademien. Från 1864 till 1872, då han besteg

tronen, fungerade han som akademiens preses. Musikaliska akademiens verksamhet var i början af 60-talet hämmad af stridigheter inom densamma. Här behöfdes ett öfverhufvud med anseende och förmåga att jemna missförhållandena, och valet föll på den konstälskande fursten Oscar Fredrik. Lyckligare val kunde ej ha skett. Genom hertigens initiativ inträdde akademien i ett nytt skede af tidsenlig utveckling. På hans förslag utbildades dess läroverk 1866 till ett konservatorium i likhet med sådana i utlandet, likaså blefvo Musikaliska akademiens handlingar utgifna i en värderik tidskrift, minnesfester höllos öfver hädangångna ledamöter och associeer, uppmärksamhet egnades åt kyrkosångens förbättring, och akademiens förhandlingar fingo en högre lyftning genom skriftliga och muntliga föredrag i rent musikaliska ämnen samt musikillustrationer af framstående konstnärer. Många andra åtgärder till akademiens och konservatoriets bättnad vidtogos under prins Oscars presidium, och efter sin tronbestigning vorden akademiens beskyddare framlade han för riksdagen den regeringsproposition, hvarigenom akademien och hennes läroverk fingo en egen byggnad, till hvars inredning han skänkte en betydande summa. Genom många dyrbara gåfvor till akademien, särskildt dess bibliotek, har kung Oscar fortfarande visat denna sin bevägenhet. Bland andra värderika gåfvor må nämnas ett större porträtt af akademiens stiftare Gustaf III samt ett af konungen själf i akademiens uniform. Det var ock med allt skäl som Musikaliska akademien, då densamma präglade en medalj till minne af sin furstlige preses och beskyddare, å denna inristade den betydelsefulla och vackra sentensen: *Merita Tua Chordæ Sonant Nostræ.*

Konung Oscars rika verksamhet på litteraturens och vitterhetens fält, hufvudsakligen före hans uppstigande på tronen, kan här endast helt kort antydast. Fyratio år ha med detta hans jubileumsår förflutit, sedan hans dikt-cykel *Ur svenska flottans minnen* prisbelönades af Svenska akademien. Vidare må erinras om det dramatiska utkastet *Några timmar på Kronoborgs slott den 29 oktober 1658*, *Högtidstal i K. Musikaliska akademien under ett nioårigt presidium*, idyllen *Blommornas undran* och balladen *Herr Hjalmar och skön Ingrid*, båda satta i musik af Ivar Hallström, likasom kantaten *Upsala minne*, skriven till en fest i sångsällskapet O. D. (»Orfei drängar») i Upsala, hvilken vackra dikt vi återgifva i detta nummer jemte ett af de ofvannämnda högtidstalen. *Samlade skrifter af Oscar Fredrik* började utgifvas 1875. Konung Oscars lärdom, litterära verksamhet och allbekanta värtalighet har föranlett flere in- och utländska universitet, särdeles nu under hans jubelår, att förvärfva sig honom såsom hedersdoktor. Sin första lagerkrans såsom sådan erhöill han 1868 vid Lunds universitets 200-års-fest.

Vid detta kung Oscars II:s jubileum blicka vi ej endast med tacksamhet tillbaka på en välsignelserik regerings-tid och lifsverksamhet; vi vända äfven förhoppningsfulla tankar mot framtiden, tillönskande den ädle, upplyste, folk-käre monarken en långvarig, lycklig lefnad, och dessa väl-önskningar omfatta äfven hans älskade gemål, h. m:t drottning Sofia, och hela det kungliga huset.

Upsala minne,

kantat af O****.

I. Gamla Upsala.

Kör.

Natten rufvar tung
Öfver Fyrisvall,
Daggen droppar kall,
Ned på hedens ljung.
Nu är tid, dig offer att bringa,
Asa-Thor!

Ättehögen kring
Tysta skara skrid,
Rusta dig till strid,
Djerfva kämparid!
Nu är tid, att jättar betvinga,
Starke Thor!

Väldige hammarns
Krossande kraft
Rikte mot jotars
Trotsiga hjessor
Dräpande slag!
Korsande blixars
Ljungande vigg
Rödje dig vägen
Ned uti klippans
Remnade barm!
Hör oss, o hör oss,
Allt betvingande
Auka-Thor!

Tenorsolo med Kör.

Nu mildare susa
Fläktar ur Vestanskog
Hör upp att brusa,
Vindsval', du rasat nog.
Ly't blicken den ljusa,
Frey, öfver Idaslätt!
Träd fram och ljusa
Längtande Emblas ätt!

Barytonsolo med Kör.

Upp springa till Drottars möte
Valhallas portar de höga,
Ur Odins den Visers öga
Går solljus fram öfver världen,
Och kraft och mildhet med hand i hand
Nu knyta fostbrödraband.

Gif budskap ur Gjallarhornet,
Valhallas väktare trogen!
För Ragnarök re'n är mogen
Den jord, som Loke förgiftat.
Valkyria, herrliga kämpabrud,
Oss vinka till gästabud!

I väldige Gudar, svaren
Ur Gimles skimrande salar,
Och lyssnen, i berg och dalar,
Till lyckobringande orden:
När Bifrost hvälfver sin ljusa bro,
Hos Odin kämpen får bo.

II. Domkyrkan

Kör.

Fundamento consecrato
Ecce templum, quod surrexit
In nomine Domini,
Caelum versus nunc ascendens
Turribus altis et arcubus
Gloria Deo!

Vinces in crucis
Signo sanctissimo
Propter gratiam
Virginis immaculatæ.
Væ infidelibus!
Nobis prosperitas!
Et in excelsis
Gloria Deo!

Per secula seculorum!
Amen!

III. Odinslund.

Recit. Barytonsolo.

Vid vigda klockornas ljud
Kring åldriga templets rund
Sig ynglingaskarorna samla.
Der stiger sången ur Odinslund
Och psalmen ur templet till Gud.

Recit. Tenorsolo.

Hvart sekel sin prägel på släktet satt.
Ej evig är strid, ej evig är natt:
Ny morgon bebådas i tiden;
Fritt varder predikadt det heliga ord,
Fri forskningen tågar kring upplyst jord,
All vantrons makt är förliden.

Kör.

Heliga skriffter med vördnad ransakas,
Rättens och vetandets grunder utstakas,
Kosmos upplåter sin hemliga skatt,
Bragdrika häfden vår ära bevarar,
Tubens mångtusen frågor besvarar
Stjernemyriaden i stilla natt.

Kör.

Skiljda banor
Vandra vi här,
Samma anor
Vårt arf dock är,

Lagern glimmar
Vårfrisk och grönn,
Mödotimmar,
Eder till lön.

Theologer,
Philologer,
Æsculaps cohort
Och Jurister
Och Philister —
Hvarje missljud bort!
Ljufvigt klinga de stämda
strängar,
Orphei drängar!

Trio.

I midnattens timma,
Då vindarna tiga,
Hör tonerna simma!
Till henne de stiga,
Den vänaste mö.

Ur hjertat de stamma,
Till hjertat de smyga,
De längta, de flamma,
Så enkla och blyga!
Du vänaste mö!

Kör.

Fädernejord,
Herrliga ord,
Lösen i lifvet och döden!
Lagen oss skrif,
Segrar oss gif,
Led våra framtida öden!

Eviga ljus!
Stormarnes brus
Mäktas ej skymma din stjerna.
Tyd oss vår väg,
Målet oss säg!
Lifvet vi offra dig gerna.

Skydda vårt land,
Värna vår strand
Och från allt ondt oss bevara,
Gud, i all tid,
Genom all strid,
Så skall din makt du törklara!

Vid årshögtiden i K. Musika-
liska akademien

den 18 dec. 1869.

Tal af

Oscar Fredrik.

För den bildade människan är det icke nog att med blickarna följa dagens yttre tilldragelser eller att erfara den förbiilande stundens flygtiga intryck. Hennes sjäslif behöfver äfven en annan näring, om det skall rätt utvecklas och styrkas. Hennes tankar måste söka föremål af mera ovansklig art, måste ledas till områden, der det eviga lika-som mera ohöljdt framträder uti sinne-världen. De finna sålunda på en gång hvila och vinning, när de riktas på det sannas, det godas eller det skönas oföränderliga grundlagar, hvilas bud väl stundom må synas svårlästa, men till hvilas mörkaste gåtor i alla fall nyckeln blifvit åt människan förlänad.

»Allt går framåt,» säger man. Ja väl. Vetenskapen vidgar ständigt sina forskningsfält. Industrien gör nya rön och uppnår en grad af förfärlighet, som förfädren icke anat. Sådana framsteg ske likväl mycket sällan genom upphäfvande af förut gifna lagar, utan i allmänhet genom deras fullständigaande, genom fullkomligare tillämpning af grunder, hvilka länge sedan blifvit erkända och bestyrkta. Genom en sådan uppfattning förklaras och försonas många skenbara motsatser, och man kan af allt hjerta fröjda sig åt utvecklingen, utan att derför förneka traditionens makt.

Hvad jag här anfört gäller ock inom de sköna konsternas värld.

Det är bekant, att hvad vi kalla klassisk konst har öfvat ett utomordentligt inflytande ej blott på vår tids konstsmak, utan äfven på dess konstteori och estetik. Från antika eller klassiska tidehvarf i den ena eller andra grenen af konsten hafva vi hemtat mera eller mindre omedelbara förebilder eller åtminstone materialier och illustrationer till estetiska lagar och kategorier. Somliga hafva nu till och med hållit före, att sjelfva dessa lagar och kategorier ej skulle vara att betrakta annorlunda än såsom resultat eller derivationer af vissa konstverk, hvilka förmenas hafva lyckats tillvinna sig benämningen klassiska och såsom sådana testamenterat sig sjelfva åt eftervärlden. Ifall dessa konstverk händelsevis varit af olika beskaffenhet, så skulle alltså, enligt denna åsigt, äfven de estetiska formlagarna varit andra. Ja, ej nog dermed, genom vanans makt, genom ålderns företrädesrätt skulle de förekommit oss — därade efterkommande — alldeles lika giltiga som dem vi nu ega.

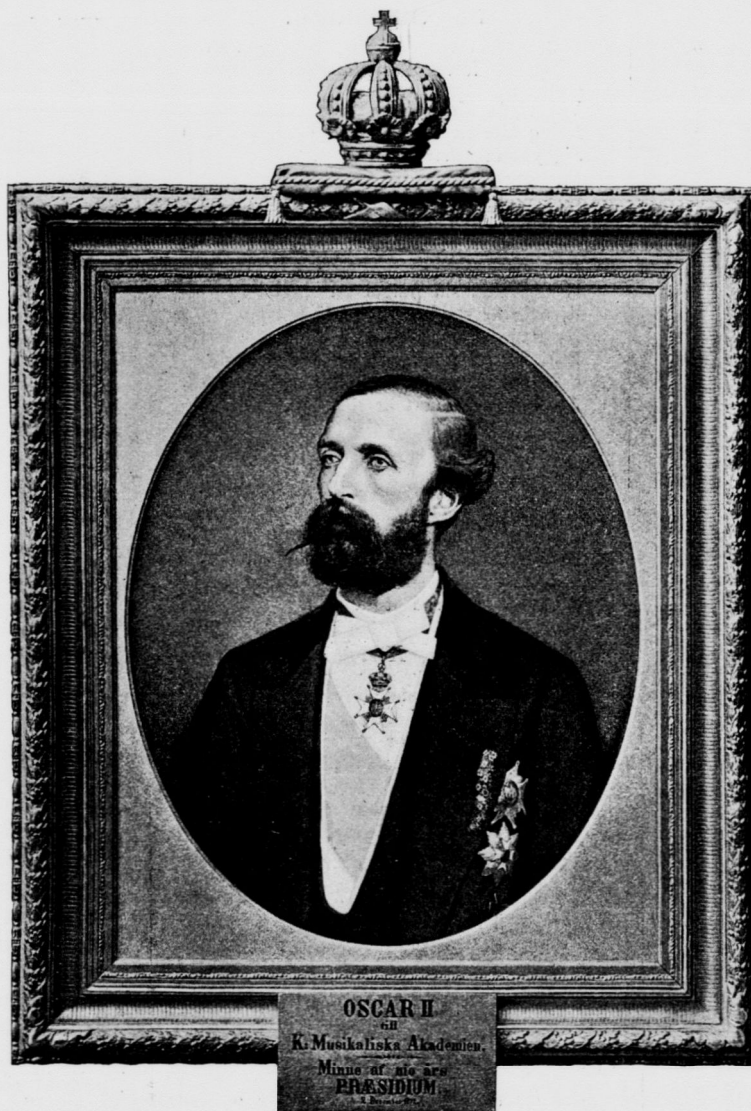
Men denna lära är förkastlig, ty den hvilat på en falsk grund. Konstens likasom skönhetsens lagar äro i och för

sig eviga; de äro grundade på sakens egen natur och på människosjälens djupaste uppfattning af hvad som är skönt. Det är denna preexisterande förmåga, som gör vetenskapens forskning möjlig; det är denna från början visserligen omedvetna uppfattning, som denna vetenskapliga forskning skall förklara.

Den s. k. klassiska konsten är just därför *klassisk*, att hon åt de allmängiltiga lagarna förmått skänka den klaraste åskådlighet. Hon kan alltså betraktas såsom ett sanningsvittne, en skönhetskälla, såsom den förklarade idéns ljusstrålande budbärare och fullkomlighetens vittnesbörd i en ofullkomlig värld. Ofta skådar ju menniskoöga förr än människotanke fattar. Hvad under då, att sinliga uppenbarelsen af det sköna hafva företrädit den vetenskapliga förklaring, i hvilken symbolen dock ovedersägligen har sin rätta grund och som allena kan skänka åt densamma sin egentliga, sin varaktiga betydelse!

På både den sinliga förnimmelsens och den vetenskapliga forskningens vägar har emellertid det sköna blifvit för oss alla njutbart, spriddt välsignelse i kojor som i palats och sålunda uppenbarat sitt ursprung.

Äfven de, hvilka ej äro i stånd att från symbolens ytliga betraktande sluta sig till grunden för dess skapnad, erhålla i alla fall ett tillfredsställande stöd för sitt skönhetssinne, ett välbehöfligt värn mot de tillfälliga intryckens och de flyktiga tidsstämningarnas själfsvåldiga herradöme. Genom den oemotståndligt förädlade inflytelse, som den klassiska konsten redan i följd af sin formfulländning, sin stränga norm, sitt vördnadsbjudande majestät i längden måste öfva på en oförderfvad, om och ouppodlad själ, skördas ej blott vinst för de yttre sinnenas åskådning och motvigt emot de omvexlande modernas tyranni; aktningen för det verkligt, okonstladt

sköna föder jemväl omsider denna surdare smak, som är den klassiska konstens äkta arftagare.

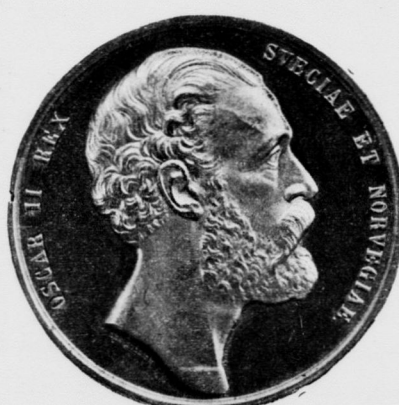
För den åter, som åt estetiken kan och vill egnas djupare studier, framställer sig den klassiska konsten, allt från de första stegen, såsom en viktig och betydelsefull utgångspunkt. Dess klara och enkla former bilda, så att säga, konstens grundlinier. De öppna forskarens ögon för det centrala och väsentliga. Han inser nödvändigheten af att först med dem känna sig fullt hemmastadd, innan han kan våga sig

på att med säkerhet tyda andra tiders så mycket mera invecklade och brokiga former. De gifva honom ett sjelfständigt omdöme och en förädlad konstmak, så att han äfven kan mera fördomsfritt betrakta och bedöma konstföreteelserna inom vår samtid. Denna förmåga är en bland de mest praktiska fördelarna af klassicitetens studium. Ty det vore ett misstag att vilja förneka, det hvarje tidehvarf, likasom hvarje folkstam, förmår åt sitt konstlif förläna en viss egendomlig prägel; det vore jemväl oförnuftigt att fordra, det de s. k. klassiska formerna skulle snörrätt och osjelfständigt följas i alla tider. Nej, den sanna konsten är fri. Endast barnslig kärlek och vördnad, icke slafvisk underkastelse, fordrar hon af dem, hvilka svurit hennes banér. Endast genom sjelfständigt arbete kunna hennes rätta belöningar ernås; endast af ett sjelfmedvetet sinne kunna de fattas, endast af ett ädelt hjerta njutas. Men den, som från denna höga synpunkt

uppfattar konsten och så egnar henne ett allvarligt och fördomsfritt studium, han skall värdigt tjena hennes ändamål, verksamt bidra till samtidens bästa och lägga en säker grund för sin egen konstnärsära!

Utan tvifvel är det konstakademier nas höga uppgift att genom spridande af kännedomen om den klassiska konstens väsende och former på ett lika mäktigt som naturligt sätt verka till utbredande af ett sundt och ädelt konstlif. De måste alltså ställa sig på rent klassisk grund, äfven då de löpa fara

att i ett eller annat fall synas nog mycket abstrakt doktrinära. Man har stundom hört klandras, att en sådan akademi icke nog klart återgifver bilden af det konstlif, som dagligen rör sig för betraktarens blickar. Jag, för min del, kan icke instämma i detta klander. Jag kan icke tro, att det, till exempel, skulle vara denna akademis och dess konservatorii egent-

K. Musikaliska akademien medalj öfver H. M:t Konungens afgång som preses. Originalstorlek.

liga uppgift att låta inöfva den ena eller andra operan eller dylikt, i ändamål att åstadkomma dess uppförande inför en nyfiken allmänhet. Sådant kunde ju visserligen vara ganska angenämt och törhända ofta nog inbringa både gunst och guld; men utan att förneka värdet häraf eller vilja förbise någon gren af rättmätig verksamhet i de sköna konsternas tjänst måste man dock framför allt ihågkomma, att konservatorium är en skola.

Lika litet som skolan är lifvet, lika litet kan lifvet utan afsaknad umbära skolan. Ty hon har skarpt tankekraften, danat och ordnat begreppen, bildat och adlat smaken och låtit lärjungen, sålunda förberedd, i sinom tid utlöpa på lefnadens svårt beseglade haf. På detta haf lærer han ofta nog drivas af vind och våg långt bort ifrån hamnen, ur hvilken han först utgick; men den kompass han derifrån medtagit skall säkert visa honom rätta vägen; det sänklod han förvärfvat skall nog uppdaga honom djupet, och han skall äfven med frimodig tillförsigt kunna blicka upp emot det stjernbeströdda hvalf, som afspeglar sig öfverallt omkring honom; i de skiftande strålbrytningarna skall han oafbrutet ana den oändliga ljuskällans flödet; han skall i de vexlande företeelserna upptäcka de spridda dragen af idealet, sammanföra, framhålla och förklara dem samt sålunda tolka den sanna skönhetsläran, försvara dess rätt och förkunna dess segerkraft.

Så förgåten då aldrig, I unge lärjungar, hvilka här bereden eder till framtida konstnärsskap, — förgåten aldrig, att det är genom vördnad för traditionernas helgd, parad med samvetsgrant arbete på förvärfvande af egna insigter, som I vinnen verklig sjelfständighet i omdöme och i utöfning! Älsken de klassiska studierna såsom den fastaste grundval och den säkraste utgångspunkt. Lärn att rätt känna de store mästarne och deras verk! Söken, så vidt eder förmåga räcker, att väl likna dem, icke att blindt härma dem! Detta är det bästa råd, jag å akademins vägnar kan gifva eder.

—*—

Fritz Arlbergs tonbildningslära och Andreas Halléns »Gustaf Vasas saga», suite för orkester, bedömda i Tyskland.

En naturlig och förnuftig *Tonbildningslära* för sångare och sångerskor efter Fritz Arlbergs svenska bok af Axel Sandberg, lärare vid musikkonservatoriet i Köln. Köln Verlagsanstalt 1896.*

Detta är titeln på en bok om 64 sidor, nyligen anmäld, liksom Halléns orkestersuite, i »Allgemeine Musik-

Zeitung», den i Berlin (Charlottenburg) af Otto Lessmann utgifna musiktidningen. Som man finner af sidantalet är denna bok ett betydligt reduceradt sammandrag af det svenska originalet, hvilket har ett omfång af 200 sidor. Det är ej utan sitt intresse att lyssna till hvad anmälaren (—g) kan ha att säga om den Arlberg'ska boken, som hos oss väckte så mycket uppseende då den kom ut, ej minst för sin skarpt polemiska karaktär.

»Den lilla boken» — säger anmälaren — »är in nuce en fullständig sånglära, ja sångmetod, som kan göra stor nytta och derför är förtjent af vidsträcktare spridning. Boken är klart och flytande skriven — dock skulle man gerna vilja slippa de inströdda polemiska fraserna mot hittills varande sånglärarsskap, den s. k. »gamla skolan», som genom sina irrläror hos den röstbegåfvade ungdomen endast anstiftat förderf». Ty hvarken består hos oss en så fullständig brist på dugtiga sångkonstnärer och sånglärare, ej heller är hvad författaren förebringar så epokgörande, så öfvervåldigande nytt, som han sjelf tycks tro; ja, jag påstår till och med, att denna smådade »gamla skola» endast existerar i hans inbillning. Denna lilla svaghet får man väl förlåta författaren, — det är nu en gång ett karakteristikum för alla våra sångmästare, att hvar och en tror sig sjelf vara i besittning af den enda saliggörande sångmetoden och derför kan se sina kolleger öfver axeln.

Arbetets förtjenst består deri, att sången betraktas och förklaras såsom en lika naturlig förrätning hos människan som talet och ej såsom något annat högre eller frambragt. I enlighet härmed framhålls i första rummet den automatiska, omedvetna processen vid sjungandet och säges med rätta att den sjungande har ej att direkt befatta sig med lungor, struphufvud och stämband — han har blott att sörja för, att ingenting träder störande i vägen för dessa organ, och detta sker derigenom, att på möjligast bästa sätt ordnas resonansförhållandena i munhålan, öfver hvilka han har makt genom den icke automatiska, hans vilja underordnade rörelsen med underkäken och läpparne. Kap. 11 (om struphufvudet) innehåller en god förklaring öfver och begränsning af de tre automatiskt inträdande och funktionerande registerna hos människorösten, hvilka kallas bröst-, falsett- och hufvudregister. Dock fasthåller författaren icke denna terminologi i fråga om mansrösterna och kommer derigenom till något skrufvade, oklara påståenden (sid. 19, 55, 56). Hur är det t. ex. möjligt att man hos mansrösten kan tala om full bröst-röst ända upp till *ess*? Denna tycks mig endast möjlig till *ess*, *e* eller högst *f*; derefter inträder, likasom hos kvinnorösten, falsettregistret. Men hvad man hos mans-

rösten vanligen kallar falsett, kan man lugnt, såsom i fråga om kvinnorösten, kalla hufvudregister. Dermed blefve allt klarare och konsekventare.»

Trots dessa invändningar finner anmälaren boken, som sagdt, mycket gagnande »för sångare och lärare, musiker och kapellmästare, hvilka genom boken kunna på bekvämt sätt skaffa sig en klar blick öfver sångtonens natur».

Andr. Halléns orkestersuite »Gustaf Vasas saga» — såsom vi förut nämndt tillegnad vasafurstinnan drottning Carola af Sachsen och utgifven af Raabe & Plochow i Berlin — har blifvit särdeles gynnsamt kritiserad i den ofvannämnda musiktidningen, till sin tendens wagneristisk, af Otto Taubmann. Artikeln illustreras med flere notexempel, framställande motiv ur tonverket, som af komponisten indelas i fem satser: 1) »Das Morgenroth der Freiheit», 2) »Vision», 3) »Aufruf zur Wehr», 4) »Der Einzug», 5) »Per aspera ad astra». Jemför man detta suitens innehåll med musiken till tablåerna »Ur Gustaf Vasas saga», förekommande i det af oss nyligen omnämnda, på Chelius' förlag här utgifna illustrerade häftet, så utgöres nr 1 af »Förspel» till tablåerna, i början tecknande folkets suckan under det främmande oket. I nr 2, »Vision», återfinna vi moderatosatsen i förspelet, hvilken den tyska kritiken O. T. anser syfta på hjelten sjelf. Nr 3 sammanfaller med musiken till tredje tablån: »Vid Mora kyrkovall» (»Kallelse till strid mot förtryckarne» — O. T.). Här förekommer strax i början hvad som O. T. karakteriserar såsom »Gustaf Vasas hjeltmotiv». Nr 3 finner han vara ett motiv, som tecknar »männen af folket, hvilka utbyta plogen mot svärdet»; det är också folkmelodien »Orsa polskan», hvarpå denna musik är bygd. Här inträder också »kampmotiv», förekommande i fjerdte tablån, »Gustaf på flykt till Sälen», och i suiten inflätadt äfven i första satsen. Satsen nr 4, »Einzug», är »Bondmarschen» med öfverskrift »Hell Gustaf Vasa, Svea rikes höfvidsman!» i sistnämnda tablå. Den femte och sista satsen innehåller musiken till åttonde tablån, »Gustaf Vasas afsked från rikens ständer», samt till den nionde, utgörande kören »Ädla skuggor, vördade fäder», som O. T. benämner »ett koralartadt motiv» och hvars komponist Naumann ej uppgifves. Sången är, som man vet, ur dennes opera »Gustaf Vasa». Om sista satsen yttrar Taubmann följande: »Sista satsen har till öfverskrift »Per aspera ad astra». Hjeltekonungens död beklagas af hans sörjande folk, som under tonerna af en gripande sorgmusik leder honom till grafven.*

* Att döma efter tablåerna skulle denna musik endast beteckna folkets sorgsna stämning vid kung Gustafs afsked till riks. ständer.

Ganska sinnrikt har komponisten som hufvudmotiv här i moll använt motivet 2, »den genom honom återvunna friheten höljert gråtande sitt hufvud» (nionde tablån: Svea vid sarkofagen); till karakterisering häraf tjenar ett klockljud härmande motiv». — Detta motiv torde vara en tillsats, som vi ej finna upptagen i det af oss följda klaverutdraget af tablåernas musik. Kritikerns slutomdöme anføres här. »Halléns suite är en tillfällighetskomposition, men en sådan i bästa mening, lätt förstädd till sitt tankeinnehåll. Såsom ytterligare förtjänst har jag att framhålla det mycket gedigna tekniska arbetet, den klara, verkningsfulla instrumentationen, plastiken och uttrycksfullheten hos de omnämnda motiven, med rätta förtjenande epiteterna betydelsefulla och delvis mycket vackra, om de än icke alltigenom beteckna uttrycket af en helt och hållet ur sig själf skapande konstnärlig personlighet; slutligen och verkets helgjutna form, som komponisten uppnått derigenom, att hans motiv äro använda som ledmotiv. Beteckningen »Suite» är efter ordets gamla bemärkelse i så fall riktig, att vi ha framför oss en följd af fem särskilda satser, men icke exakt, om vi tänka på att den gamla suiten icke företer ett sammanhang mellan de särskilda satserna genom användning af samma motivmateriel i alla eller åtminstone flera af dem, utan på sin höjd ett visst bindemedel fins hos dem genom motsvarande stämningsinnehåll. Att Hallén äfven för denna form gjort sig nutidens eröfringar till godo anser jag för ett afgjort framsteg, som man fullkomligt kan gilla. Må det sköna verket snart finna en mot dess värde svarande uppmärksamhet på alla håll hos våra konsertledare! Det förtjänar i fullt mått att så sker.»

Suiten har blifvit, såsom förut är nämnt, under komponistens egen ledning utförd på en af den andra nordiska musikfestens konserter under Stockholmsutställningen.

Följetong.

Den böhmiska stråkkvartetten hos Leo Tolstoi.

De fyra genialiska böhmarne Hofmann, Suk, Nedbal och Wihan, utgörande den berömda böhmiska stråkkvartetten, företogo förra året en konstresa i Ryssland och gjorde då ett besök hos den märklige filantropen och författaren greve Leo Tolstoi. En vän till konstnärerna har till »Neue Wiener Journal» meddelat följande utdrag ur konstnärernas dagbok:

»Det var i Moskva, under sista decemberveckan förlidet år, vi annonserat vår konsert. Den 30 december (den 18 efter ryska kalendern) egde denna rum. Professor Hrimaly* hade gjort Tolstoi uppmärksam på oss och han besökte också konserten. Vi österrikare kunna ej göra oss en föreställning om den kärlek och aktning den store skriftställaren åtnjuter i sitt hemland. Tolstoi bär alltid en egendomlig dräkt, lik böndernas, nämligen höga stöflar, blåa byxor och en lång blus af samma färg. Alla Tolstoianer i Moskva uppträda i samma kostym. Diktaren besöker aldrig någon föreställning, der det fordras inträdesavgift. Sker sådant, lemman han genast salen och kan ej förmå att återvända. Under konserten satt han ej ibland publiken utan i konstnärssal, från hvilket han med spänd uppmärksamhet följde våra produktioner och i synnerhet lyssnade till utförandet af Beethovens Ciss-mollkvartett. Han var full af det mest smickrande beröm för oss. Han vände sig derpå hastigt till Suk och yttrade: »Hvad svarar ni på de höflichhetsfraser man rigtar åt er för ert spel?» — »Fraser tillbaka», svarade Suk. Tolstoi smålog gillande. Då ingen af oss kunde ryska, talade Tolstoi tyska med oss, hvilket språk han talade långsamt men ganska korrekt. Slutligen bad han oss att vi skulle komma hem till honom dagen derpå, och vi lofvade då att konserterna för familjen. På eftermiddagen följande dag hemtades vi i släddar och anlände vid fyratiden till Tolstois bostad, en ståtlig byggnad, som var belägen i en aflägsen förstad till Moskva. Här voro vi väntade af husets herre, hans hustru, en aristokratiskt imponerande personlighet, hans barn och några vänner till familjen samt togos emot på det hjertligaste sätt. Vi förklarade oss strax derefter redo att låta höra oss, och Tolstoi hade ingenting att invända deremot. Så spelade vi utan afbrott efter hvarannat Schuberts A-mollkvartett, Beethovens F-durkvartett och »Lärkvartetten» af Haydn. Efter denna produktion, som varade i två timmar, bjöd man oss till måltiden. Vid denna lärde vi också känna komponisten Tanjew, den äldsta dotterns fästman.

Medan mat och viner af yppersta beskaffenhet serverades, drack Tolstoi sin mjödlignande älsklingsdryck kwas och åt jemte sina båda döttrar särskildt tillagade vegetariska rätter. Under måltiden gjorde Tolstoi några märkliga uttalanden om musik. Han yttrade: »Jag älskar med passion musik. Man påstår med orätt om mig att jag, derför att jag skrivit min bok »Kreutzer-sonaten», icke skulle vara vän af musik. Man kan ej göra mig större orätt, än då man förnekar min stora kärlek

* Johann Hrimaly, violinprofessor efter Laub vid konservatoriet i Moskva. Red.

för musiken. I den klassiska musiken, som jag rent af tillbeder, har denna konst nått sin höjdpunkt. Beethoven, gamle Haydn, den poetiske Schubert och Mozart äro mina älsklingskomponister. Allt hvad af musik uppstått efter Beethoven, äfven i Ryssland, förefaller mig som småkullar vid sidan af Chimborazzo.»

Derpå talade han äfven om sina skrifter, hvilka till en del endast blifvit tryckta på franska och i hans eget land icke fingo läsas, samt om andra saker, allt detta med stor skarpsinnighet och sakkännedom. I hans sätt att vara låg mycket allvar men i första rummet en intagande älskvärdhet. Alla i familjen, och de två vackra döttrarna i främsta rummet, täflade om att visa oss den allra största vänlighet. Vid afskedet förärade greffen åt hvar och en af oss sin amatörfotografi med tillagnan. (Tolstoi har aldrig låtit fotografera sig af en yrkesfotograf.) Omkring klockan åtta på aftonen foro vi på släde till bangården och ett par timmar senare till Petersburg, der vi på vår nyårsdag gäfvos vår första konsert.»

Från scenen och konsertsalen.

Kungl. operan. Sept. 1, 6, 9. Bizet: *Carmen*. — 2, 8. Gounod: *Faust* (8te hr Ödmann). — 3, 12. v. Flotow: *Martha* (lady Harriet: fru Östberg). — 5, 14. Thomas: *Mignon* (Wilh. Meister: hr Ödmann; 14te Mignon: fru Sigrd Arnoldson, gäst; Wilh. Meister: hr Lemon. — 225:e gången.) — 7, 16. Mozart: *Figaros bröllop*. — 10. Donizetti: *Regementets dotter*. Skuggbalett. — 13. Gluck: *Orfeus*. Mascagni: *På Sicilien* (Santuzza: fru Brag; Toriddo, Alfio: hr Ödmann, Lundqvist). — 15. Gounod: *Romeo och Julia* (Julia: fru Brag; Stefano: frök. Lindegren). — 18. Verdi: *Den vilseförda* (Violetta: fru Sigrd Arnoldson).

Arenateatern. Sept. 5, matiné. Offenbach: *Den sköna Helena* (fruor Norrie och E. Berg, gäster). — 12—16. Audran, Edm.: *Lyckoflickan* (La Mascotte), opera buffa i tre akter af Alfr. Duru och Henri Chivot (Bettina: fru Norrie).

Kungl. operans representationer ha denna termin ofta gifvits för »fullt hus». Detta var naturligtvis fallet vid sista uppförandet af »Mignon» hvars titelrol då uppbars af fru Sigrd Arnoldson, som ej på sex år låtit höra sig här. Föreställningen bar prägeln af festlighet, bevestigad, som den var, af konungen, hvilken vid inträdet helsades med kungssången, prins Carl med gemål samt kronprinsen och prins Eugen med uppvaktningar. Fru Arnoldson hade ingenting förlorat under dessa år af röstens styrka — stor har den dock aldrig varit — och behag, snarare vunnit i konstnärlig behandling af stämman, om än någon darrning i den stunn-

dom förspörjes. Hennes Mignon är emellertid tjugande och mästerlig i framställningen, lemnande ett oförgätligt intryck af skönhet i sång och apparition. Svårt är att komma idealet för en Mignon närmare än fru Arnoldson. De starka bifallsyttringarne och många inropningarne vittnade om publikens förtjusning och glädje öfver återseendet af den älskvärda konstnärinnan, som äfven på det bästa understöddes af sina medspelare. Hr Lemon är en förträfflig Meister, hvars röst passade väl tillsammans med fru Arnoldsons, fröken Karlsruhs säkra koloratur gjorde vanlig effekt i Philines parti och hr Bergström är, såsom förut framhållits, en ypperlig Lothario, i fråga om såväl röstens välljud och uttrycksfull sång, som i rolens utförande för öfrigt. Fröken Nilson är som Fredrik för kvinnligt behaglig för att få fram den rätta komiken i sin rol, vi anse fortfarande att manlig besättning af den är bättre.

Arenateaterns senaste nyhet, »Lyckoflickan» ha vi ännu icke hunnit göra bekantskap med. Operetten, förut här gifven under namnet, »Rosenkind», har nyligen på Théâtre de la Gaité i Paris gifvits för 1700:de gången.

—*—

Från in- och utlandet.

Kungl. operan. Tisdagen den 21 d:s gifves med anledning af Konungens regeringsjubileum galaspektakel, hvarvid uppföres. »Sveagaldrar», musikfestspel med ord och musik af hr Vilh. Peterson-Berger. En stor del af operapersonalen kommer att medverka i detta och derjemte (utom scenen) Allmänna sångföreningen och skolungdom. Galder (slägt med ordet gaia, sjunga) är ett fornnordiskt ord, betydande ett magiskt kväde, trolldång.

Operans dekorationsföråd har börjat flyttas till nya operahuset.

Musikkonservatorium. Enligt tryckt matrikel för innevarande hösttermin är relevantalet 168 (103 manliga, 65 kvinnliga). Af dessa äro födde i Stockholm 68 (46 manliga, 22 kvinnliga) och i landsorten 100 (57 manliga, 43 kvinnliga).

Nyantagna äro 21; 22 kompetenta sökande kunde på grund af bristande plats ej antagas; de antecknades såsom aspiranter.

Inträdessökande, utom till obligatoriska biämnena, voro 114, deraf till orgel 25, sång (19) och kyrkosång (4) 23, piano 23, stråkinstrument 18, blåsinstrument 10, kontrapunkt och instrumentation 10, harpa 1 och pianostämning 4.

En festkantat med ord af C. Snoilsky och musik af Ivar Hallström ut-

fördes den 17 d:s vid den minnesgudstjänst i Riddarholmskyrkan, hvilken kan anses ha inledt jubileumshögtidligheterna.

Jubileumskantaten. Kören i densamma blir öfver hundra man stark. Förutom operasångaren Bratbost och kantorn i slottskyrkan Carl Wiberg, hvilka inneha solopartierna, komma äfven operasångarne Lundmark och Bröderman att medverka i en kantaten tillhörande soloqvartett.

Första allmänna svenska sångarfesten eger rum den 22 och 23 september med två festkonserter i musikhallen vid Fredrikshof. På hvardera sjunger den stora samfälda kören 5 nummer och på hvardera uppträder 7 å 8 af de särskilda köerna. Första dagen sjunger bland andra P. B-kören och Upsalastudenternas allmänna sångförening, andra dagen O. D. och Lunds studentsångförening.

Sveasalens italienska orkester, bestående af 25 personer under hr Fernands Seveses direktion, började den 14 augusti sina konster. Kapellet, hvars medlemmar lära utgöra en elitkår ur La Scala-teaterns orkester i Milano har vunnit stort bifall af allt talrika are publik. Det stora tilloppet af åhörare har föranlett Sveasalens egare, byggmästare Lnnberg, att nu bestämma entréafgift af 25—50 öre till aftonens konserter, hvilka äro ovanligt lockande såsom något af det bästa man fått höra i Stockholm af orkestermusik, med afseende på såväl precision, lif och finess i föredraget, som instrumenternas välljud. Framstående solister eger orkestern i hr Grossi (violin), Magrini (violoncell) och Bianchini (klarinet), hvartill kommer, såsom det synes, en stor och intressant repertoar. Förvärfvandet af detta utmärkte kapell, hvarför hr Lundberg i sommar särskildt gjort en resa till Italien, har blifvit möjligt derigenom att den ansedda La Scala-teatern måst stängas af brist på subvention.

Direktör Aug. Elfåker, som i många år verkat som organist och musiklärare i Chicago, har återvänt till fäderneslandet och under sommaren i vestra delen af riket företagit kyrkokonserter, biträdd af barytonsångaren Otto Edberg och violinisten Carl Bredberg, båda bosatta i Göteborg. Å dessa konserter utfördes ett par hr Elfåkers nya kompositioner en »Kyrkoaria» och en »Air religieux» för violin, hvilka båda säges ha varit mycket anslående.

Direktör Elfåker har studerat vid Musikaliska akademien i Stockholm och har särskildt dokumenterat sig som utmärkt orgelspelare. Som komponist har han äfven framträtt med sånger och en symfoni, som uppförts af Th. Thomas' orkester i Chicago.

Dir. Elfåker har nu slagit sig ned i Stockholm, der han lemnar undervisning i komposition, harmoni och kontrapunkt, instrumentation och orgelspelning.

Utmärkelser. Kort efter den andra nordiska musikfestens afslutning utnämndes af konungen till kommendör af Vasaordens andra klass director musices vid Upsala universitet Ivar E. Hedenblad och norske kapellmästaren vid Köpenhamns teater Johan E. Svendsen; till riddare af samma ordens första klass kapellmästarna Rich. Henneberg och Andreas Hallén samt norske kompositörerna Iver Holten och Ole Olsen. Medaljen »Literis et artibus» har tilldelats dr Karl Valentin, den mångårige ledaren af Göteborgs harmoniska sällskap. Samma medalj har i sommar af konungen tilldelats kapellmästaren W. Neumann i Marstrand. Organisten i Ockelbo församling J. Fr. Lagergren har tilldelats medaljen i guld af femte storleken med inskriften »Illis quorum meruere labores».

Numrets illustrationer. Kungens porträtt å första sidan är efter en fotografi från Gösta Florman; det andra porträttet ur Fr. Cronhamns »Högtidstal i K. Musik. ak. af Oscar Fredrik», medaljen ur från J. Lincks nyligen på Ad. Bonniers förlag utgifna: »Konung Oscar II».

Bayreuth. Årets festspel började d. 19 juli med »Parsifal» och afslutades d. 19 augusti med samma musikdrama, som då gifves för 100:de gången. Antalet af festspelsbesökare var detta år 6,000, af hvilka en betydligare del icke tyskar. Kostymer och dekorationer voro föga olika förra årets. Likasom då innehade fru Gulbranson Brühildes roll i Nibelungenringen, herr Elmblad Fafners. »Parsifal» dirigerades af kapellm. Anton Seidl (för första gången), »ringen» af Hans Richter. Nästa år komma ej några festspel att här gifvas.

Rekommendations-intyg från alla världens länder. — Illustrerad priskurant gratis. — Solida kommissionärer sökas.

Skandinaviska Orgelfabrikens Kammarorglar,

hvarå de nyaste
uppfinningar och
förbättringar till-
lämpas, äro af
våra förnämsta
orgelkännare så-
väl i Stockholm
som i landsorten
enhälligt vitsor-
dade för att vara
de bästa i nord-
en tillverkade.

Prisbelönta i Kö-
penhamn 1888 (enda pris med medalj),
i Norrköping 1889, i Helsingborg 1890
(första pris). Priskuranter sändas på be-
gäran franko.

Skandinaviska Orgelfabriken.
Kontor och utställning i Stockholm:
Mästersamuelsgatan 24.

Svensk Musiktidning

N:o 11—12

med 27 porträtt af **I. Holter, F. Rung, C. Nordqvist R. Henneberg, I. Hedenblad, F. Neruda, F. Berwald, L. Norman, A. Söderman, S. Saloman, I. Dannström, G. Wennerberg, V. Svedbom, I. Hallström, K. Valentin, A. Hallén, E. Sjögren, V. Stenhammar, T. Aulin;**

Tonsättarinnor: **V. Aulin, E. André, H. Munktel, Lago (L. Netzel).** — Fruar **C. Östberg, M. Linden, hrr A. Ödmann, C. F. Lundqvist.** Pris 50 öre.

Pristäflan.

Sällskapet för svenska kvartettsångens befrämjande inbjuder härmed svenska tonsättare till täflan om pris för flerstämmiga kompositioner för mansröster.

Kompositionerna skola vara skrifna till svensk text efter fritt val och utan ackompanjemang, förbehållande sig sällskapet egande- och förlagsrätt till de arbeten, som blifva prisbelönade. Komposition, som är i enahanda eller i liknande form förut från trycket utgifven, kan ej i täfningen deltaga. Täflingsprisen äro 250, 100 och 50 kronor, och kan första priset endast tilldelas en körkomposition af större omfång. Icke prisbelönad, men lämplig komposition kan efter öfverenskom- melse inköpas till kvartettsamlingen.

Såsom prisdomare fungera, enligt benäget åtagande, Herr Professorn m. m. Ivar Hallström, Herr Fil. Doktor m. m. V. Svedbom och Herr Hofkapellmästaren m. m. R. Henneberg.

Kompositionerna skola före den 1 Decem- ber innevarande år insändas till Abr. Lund- qvists Hofmusikhandel, 8 Malmtorgsgatan, Stockholm; och skola kompositionerna vara försedda med tydligt skrifvet motto, deraf afskrift skall finnas å ett medföljande, för- segladt kuvert, innehållande kompositörens namn och fullständiga adress. Rätt förbe- hålles, att vid tillämnadt inköp bryta den till kompositionen hörande namnsedeln.

Stockholm i Juni 1897.

Styrelsen.

Richard Anderssons Musikskola

Öppnas åter Måndagen den 20 September.

Undervisningsämnen: Piano, Ensemblespel, Harmonilära och Kontrapunkt. Skriftliga anmälningar till och med den 15 Sept., muntliga Torsdagen den 16 och Fre- dagen den 17 Sept. kl. 12—2 och 5—6 e. m. Ordinarie mottagningsdagar: Onsdagar och Lördagar kl. 1/2 2—1/2 3 e. m. från och med den 18 Sept.

Plan för undervisning, honorar m. m. tillhandahålles.

Stockholm, Brunnsgatan N:o 28, 2 tr., Norr.

Skolans hufvudlokal: Brunnsgatan 26, 3 tr.

Filialer: Götgatan 35, Söder.

Riddaregatan 8, Östermalm.

(G. 51 438)

Hedvig Svensons Musikskola, Döbelnsgatan 7, 3 tr.

Höstterminen börjar Lördagen den 18 September. Anmälningar mottagas alla dagar kl. 2—4 och 5—6 e. m. från d. 14 till och med den 18 September. Prospekt tillhandahålles.

Stockholms Musik-institut,

Brahegatan 7 B, öfver gården 1 tr. upp.

Höstterminen börjar den 20 September och slutar den 20 December.

Undervisning meddelas uti *Pianospelning* och *Harmonilära*. Anmälningar mottagas från och med den 13 Sept. hvarje dag kl. 1/2 1—1/2 2. Efter den 20 Sept. mottagnings- och anmälningstid Måndagar och Torsdagar kl. 1/2 1—1/2 2.

För närmare redogörelser tillhandahålles prospekt.

Sigrid Carlheim-Gyllensköld.

Pianomagasin.

Flyglar, Pianinos, Tafflar och Orglar från in- och utländska utmärkta Fabriker till de billigaste priser. För instrumen- tens bestånd ansvaras.

Äldre Pianos tagas i utbyte.

OBS. Ständigt lager af Flyglar från Blüthner och Pianinos från G. Schwech- tens berömda fabriker.

Gust. Petterson & Komp.

43 Regeringsgatan 43.

Flyglar, Tafflar och Pianinos från J. G. Malmsjö.

Observera annonsen å föregående sida!

I bok- och musikhandeln:

Festmarsch

för piano af *Gustaf Hägg.*

Pris 1 krona.

OBS! En ståtlig och vacker marsch.

Svensk Musiktidnings förlag.

J. G. MALMSJÖ

GÖTEBORG

Etablerad 1843.

Kongl. Hofleverantör.

Tjuguen
första

pris, in- och
utrikes.

Beqväma
afbetalnings-
vilkor.

Flyglar och Pianinos

Talrika vitsord

från framstående musici och konstnärer, bl. a. från Alfred Reisenauer, Professor Franz Neruda, Alfred Grünfeld, Moritz Rosenthal, Prof. Franz Mannstätt, Dir. Aug. Körling, Mad. Teresa Carreno, Fru Margareta Stern, Fru Hilma Svedbom, Fröken Tora Hwass samt Kungl. Musikaliska Akademien och Göteborgs mera framstående musici och musiklärarinnor.

OBS. Äldre årgångar

af denna tidning, med eller utan musikbilaga, erhållas till nedsatt pris (endast kontant) å expeditionen.

Innehåll: Konung Oscar II (porträtt).

— Vid H. M:t Konung Oscar II:s 25-års-jubileum som regent. — Upsala minne. kan- tat af O****. — Vid årshögtiden i K. Musi- kaliska akademien den 18 dec. 1869, tal af Oscar Fredrik (konungens porträtt och medalj vid hans afgång som akademien pres- ses). — Fritz Arlbergs tonbildningslära och Andreas Halléns »Gustaf Vasas saga», svit för orkester, bedömda i Tyskland. — Följe- tong: Den bühmiska stråkvartetten hos Leo Tolstoi. — Från scenen och konsertsalen. — Från in- och utlandet. — Annonser.